

Bohdašín, Vanovka, Rokole, Bydlo
BOHDAŠÍNSKÉ OBECNÍ NOVINY

www.bohdasin.cz

redakční rada: Jana Petrů, Hana Matějčková,
Josef Černý, Mgr. Lenka Moravcová, Radka Gottwaldová
stálí spolupracovníci: Ljuba Rychetská, sestry z Rokole

2/2025

Červenec

V létě nás sluníčko hřeje,
z oblohy se na nás směje.
Když zrovna venku neprší,
hromy a blesky nás neruší.

Seno venku pěkně voní,
na louce zvonečky zvoní.
Borůvky, maliny i třešně
to máme rádi děsně.

Jedeme k vodě i na výlet,
budeme poznávat celý svět.
Pěšky na kole i vlakem,
projdeme v létě i Českem.

Tak užívejte dovolenou a sluníčko.

Radka Gottwaldová

A co se u nás událo od poslední?

- 6. dubna** - holčičí koleda
- 21. dubna** - klučičí koleda
- 27. dubna** - vítání nových občánků
- 30. dubna** - stavění májky, strašidelná stezka a pálení čarodějnic
- 1. května** - projížďka alegorických vozů na počest prvního máje
- 18. května** - svátek maminek, babiček, prababiček
- 9. června** - veřejné zasedání
- 14. června** - sběr nebezpečného odpadu
- 25. června** - projednání návrhu územního plánu

V Bohdašíně a okolí se stále něco děje. A to je dobře.

Informace z obecního úřadu

Dne 9. 6. 2025 za účasti sedmi zastupitelů a třinácti občanů obce proběhlo veřejné zasedání obecního zastupitelstva.

Zastupitelstvo schválilo:

- úpravu rozpočtu ohledně financování vodovodu a budovy bývalé prodejny

Dále zastupitelstvo odložilo záměr prodeje čísti pozemku 894/1 ve Vanovce.

Zastupitelstvo též vyslovilo souhlas s uzavřením pracovněprávního vztahu s paní Matějčkovou ohledně úklidu obecního úřadu.

Další informace z obecního úřadu:

Vodovod

Stavba vodovodu pokračuje rychleji, nežli jsme předpokládali, proto se měnilo financování. K dnešnímu dni je na vodovodu profinancováno 30 mil.Kč, z toho 9 mil. vlastní zdroje a 21 mil. z dotací. Na příští platbu již plánujeme čerpat úvěr.

Zastupitelstvo se dohodlo, že provozování vodovodu zajistíme vlastními silami, proto jsme již zajistily oprávněnou osobu k zastřešení provozování a požádali dotační fond o informaci, co vše budeme muset předložit ke změně provozování.

V Bohdašíně zbývá dobudovat cca 30 přípojek a potom se bude pokračovat ve Vanovce. Ohledně časového harmonogramu Vás budu informovat pomocí SMS. Pravděpodobně na přelomu srpna a září by se měly opravovat zasažené komunikace, které nemají asfaltový povrch a během září a října by měly přijít na řadu asfaltové komunikace. Tam kde jsou komunikace zasaženy výkopem, bude provedena stabilizace výkopů, ofrézován zbytek komunikace a položen nový asfaltový povrch v celé šíři komunikace.

Upozornění!

Jelikož kolaudaci předpokládáme již na přelomu roku, prosím ty, kteří již mají vybudovanou přípojku, aby začali přemýšlet o dobudování vodovodního potrubí uvnitř objektů. Tam kde je osazena vodoměrná šachta, firma ještě dodá vodoměrnou sestavu a vše ostatní je již na Vás. Tam, kde je přípojka přímo do baráku si již vše budete sami včetně vodoměrné sestavy a případného redukčního ventilu. Domluvte se s nějakým vodákem, případně Vám na vodáka, který je ochoten toto dodat a zapojit dáme kontakt. Jelikož tlak ve vodovodním řadu bude v údolí obce cca 5 ATM, doporučujeme v těchto místech počítat s montáží redukčního ventilu.

Bývalá prodejna

Obec již obdržela dotaci z Královéhradeckého kraje ve výši 960 tis. Kč. Stále ještě čekáme, jak dopadne žádost o dotaci z Ministerstva pro místní rozvoj. Proto jsme již v jarních měsících rozhodli o zastavení veškerých výdajů, kromě normativních, jelikož dofinancovat vodovod a zároveň přestavbu prodejny nebude vůbec jednoduché a finanční zdroje by nám mohly scházet.

Územní plánování – pořízení nového územního plánu

25. června proběhlo zde na úřadu veřejné projednávání návrhu územního plánu. Sešlo se několik připomínek během projednávání, avšak vypořádat lze pouze připomínky, které byly podány oficiální cestou. Tyto připomínky se také momentálně vypořádávají, případně zapracovávají do čístopisu návrhu. Kdy bude připraven čístopis územního plánu ke schválení, to Vám však prozatím nedovedu říci.

Na závěr Vám chci poděkovat za trpělivost a ohleduplnost ohledně různých omezení způsobených stavbou vodovodu. Věřte, že i díky Vám je práce na vodovodu mnohem snazší a zdaleka tolik nevyčerpává.

Děkuji.

Josef Černý

6. dubna – tedy 14 dnů před klučíí koledou chodí na koledu holky. Jsem ráda, že to tady u nás tak je. Protože aby chodili jen kluci, jako je to v jiných částech republiky, to by bylo dost nespravedlivé....

No ale s čím se musíme smířit, je počasí. Na holčíí koledu je dost často ošklivo. A nebylo tomu jinak ani letos. To začalo i chumelit. Ale kolednicím to nevadilo a den si užily.

Večer 30. dubna je ve vzduchu cítit tajemno a pro převážnou část lidí a dětí je to čas, kdy se těší na setkání u ohně. Hasiči připravili dřevěnou hranici, kterou večer zapálili. Kdo chtěl, tak si mohl dát pečené maso. A pro děti byla připravená „začarovaná bohdašínská stezka čaroděje Percivalda“ s odměnou.

Před samotným čarodějnickým rejem donesli kluci Linhartovi na hřiště májku. Byla ozdobená na půl a druhou půlku si ozdobily děti. Před hasičskou klubovnou stála opět krásná májka. Je prima, že i tato tradice se obnovila a snad se bude udržovat.

Už 9. rok se konal prvomájový průvod, který organizují nadšenci z Bohdašína. Přes celou vesnici jela kolona alegorických vozů. Každý rok je na co koukat. Jsou nazdobené nejen vozy, ale i posádka. Dobrá nálada se díky spanilé jízdě šíří nejen průvodem, ale i na kolemjdoucí.... 😊

Opět po roce se konala oslava ke dni maminek, babiček, prababiček. Letošní kulturní akce se zhostily naše děti. Všechny zarecitovaly moc pěknou básničku. Za co jim patří velké poděkování. Poté proběhlo malé občerstvení a nakonec si všechny ženy odnesly domů dáreček a květinu. Odpoledne jsme si užily.

A pár historických informací ohledně tohoto svátku.

Byl vytvořen před sto lety, jako poděkování a vyjádření úcty matkám za jejich lásku, péči a obětavost. Je to den, kdy se připomíná význam mateřství a role, kterou matky hrají v rodině i ve společnosti. V České republice připadá „Den matek“ na druhou květnovou neděli.

Kořeny „Dne matek“ sahají až do antického Řecka, kde se konaly slavnosti na počest bohyně plodnosti a matek – Rheie. Moderní podoba svátku vznikla v USA na počátku 20. století, zásluhou aktivistky Anny Jarvisové, která po smrti své matky usilovala o zavedení oficiálního dne věnovaného matkám. Roku 1914 byl „Den matek“ v USA uznán jako národní svátek. Do Československa jej v roce 1923 přinesla Alice Masaryková, dcera prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka.

„Den matek“ je příležitost zastavit se v každodenním shonu a připomenout si, co pro nás matky znamenají. I malý projev vděčnosti může udělat velkou radost.

Jana Petrů

Vzpomínky pamětníků na druhou světovou válku v naší obci

Byla jsem požádána, zda bych nenavštívila pamětníky druhé světové války v naší obci a zeptala se jich na jejich vzpomínky z této doby u příležitosti 80. výročí ukončení této strašné války.

Zašla jsem tedy za paní Boženu Mádrovou, jakožto nejstarší občankou této obce. Paní Mádrová mi řekla, že už toho mnoho nepamatuje, ale povídala mi, že její tatínek pan Vymetálek byl za války starostou obce, bydleli v čp.30 (dnes tuto nemovitost vlastní Hanka Želízková, za svobodna Měšťanová) a na domě měli v době války německy psanou ceduli Obecní úřad. Takže starosta obce vykonával svůj úřad doma. Když byla v obci razie německých vojáků (pravděpodobně v souvislosti s vysílačkou a Bohdašínem u Červeného Kostelce), tak si pana Vymetálka vzali do školy a drželi ho

tam jako rukojmí s tím, že pokud v obci najdou někoho ukrytého, odnese to on. Paní Mádrová mi ještě vyprávěla, že chodili do školy cestou přes Pustinu a že v tom lese byla houština, kolem které vedla cesta a že se až po válce dozvěděli, že v té houštině měli němečtí vojáci své ležení. Ještě vzpomínala na jejich dům, že v peci pekli chleba, zadělávali těsto ve velké díži a po upečení se potíral vodou a pak se krásně leskl. Přiznala, že za války měla velký strach, co bude dál. Ke konci války přes obec utíkali němečtí vojáci před ruskou armádou, z té měli velký strach, raději chtěli padnout do zajetí Američanům, než Rusům. Paní Mádrová mi doporučila, abych zašla za panem Kačerem, ten že si toho bude pamatovat víc.

Zašla jsem tedy hned od Mádrů ke Kačerom. Pan Kačer se docela rozpovídal a vzpomněl si na spoustu věcí. Začal tím, že k nim každou neděli chodili váleční zajatci z Kudovy na oběd. Oni prý ještě byli v Bystrém v kostele a vězni si otevřeli dům a čekali, až přijdou a dostanou něco k jídlu. Ve vesnici prý také byli nějací kluci z Vyššího Svidníku na pobytu a chodili tady ve vesnici do školy. Asi zřejmě něco podobného, jako když teď máme ve škole ukrajinské děti. Ve vesnici za války učil pan učitel Vokál, a ten byl za války totálně nasazený, takže místo něho dočasně učila paní Hulcová (za svobodna Novotná) z Ohnišova. Manželka pana učitele byla prý hodně činná ve vesnici, co se týká ochotnického divadla. 5. května 1945, když v Praze vypuklo pražské povstání, a rozhlas volal lidi, tak pan učitel Vokál dal rozhlasový přijímač do okna a pustil vysílání celé vesnici.

Lidi ve vesnici schovávali zásoby, protože chodili kontroly. Takže třeba do výklenku ve zdi schovali pytel mouky a před to postavili skříň, nebo se u seníků nebo dřevníků postavily dvoje štíty a mezi to se schovaly zásoby. Prý to dělali všichni, jinak by museli zásoby odevzdat. Doma mohli mít jen málo.

Na konci války lidi viděli utíkající Němce, kteří v panice prchali před Rudou armádou. Cestou Němci ještě dělali zátarasy, aby Rusy aspoň trochu zdrželi. Zátarasy byly i na Rokolském mostě, v různých zatačkách i ve vesnicích. Němci zjišťovali, kde jsou Američané a kde Rusové a prchali směrem k Američanům. Ve vesnici Němci tábořili na sadě u Vymetálků, než se vydali dál.

Křižovatkou v Propastech projeli i Rusové. Na silnici u Habřinských lidé ze vsi postavili slavobránu a vítali ruské osvoboditele. Ve vesnici žil jediný Němec, pan Herzig. Jeho chalupa stála tam, co je teď hřiště. Když zemřel, chalupa se zbourala a na jejím místě se vybudovalo hřiště.

V pekelském údolí se celou válku skrývali partyzáni, objevili se teprve po válce. Když byl odsun Němců z Olešnice, údajně tato skupina partyzánů stála za vraždou olešnického faráře. Ten prý byl zastřelen při odsunu právě v pekelském údolí.

Pan Kačer si ještě vzpomněl, že asi dvakrát za dobu války tady přistálo německé letadlo, asi kvůli poruše. Jinak prý letadla nad vsí občas prolétla a dost nízko, že na nich byl vidět hákový kříž. Pár lidí z vesnice bylo za války totálně nasazeno v Rakousku.

Pan Kačer ještě říkal, že jeho předci prodali dům rodině Kubínů (dnešní hasičský klub) v roce 1918. Jejich syn se vyučil mlynářem ve Šmalcovně a pracoval potom v Kudově a rodičům do Bohdašína posílal něco na přilepšenou. Rod Kubínů pocházel původně z Dlouhého. Tento pan Kubín za války odstěhoval z Olešnice věci sokolů do vnitrozemí do bezpečí. V Olešnici, která byla hlavně německá, tak byl nejdřív odsun Čechů a po válce odsun Němců. Tak jako všude v Sudetech. Po odsunu tam prý zbylo jen pár českých rodin. Pan Kačer četl zápisky toho pana Kubína, protože právě měli tu chalupu v Bohdašíně, tak ho to zajímalo. Pan Kubín v nich popisuje, jak se zúčastnil vítání Hitlera v Dušníkách, kdy se Hitler přijel osobně podívat na opevnění.

V Bohdašíně prý byly chvíli i uskladněny zbraně při odzbrojování Němců.

No, i když v Bohdašíně neprobíhaly přímo boje, i tak si myslím, že se toho za války tady dost událo. Aspoň kdyby se lidstvo už jednou poučilo a žádné další války nevznikaly, ale zatím to je bohužel pouze utopie.

Tak bych chtěla touto cestou velice poděkovat pamětníkům paní Mádrové a panu Kačerovi za jejich cenné vzpomínky, o které jsem se s Vámi ráda podělila.

Hanka Matějčková

Když chlapce původem z Liberce unesli Apači

Jeho rodiče pocházeli z Liberce a emigrovali do Států. Jako malého ho unesli Apači, kteří se ho tvrdým zacházením pokusili zlomit. Později utekl ke Komančům. Když ho objevili běloši a vrátili ho matce, těžce se sžíval s úplně jiným světem.

I u nás jsou, nebo alespoň bývaly, oblíbené příběhy z Divokého Západu. Nekonečné prerie, divocí Indiáni, kovbojové se stády dobytka, panenská příroda, ale i zlatokopové, pistolníci, mizerové. Příběhy o dětech, které byly vyrvány z náruče biologických matek, aby byly vychovávány jako indiánské děti. Málokoho by napadlo, že jedním z takových dětí mohl být i chlapec českého původu z Liberce, který mezi Indiány strávil několik let. A přece se tak stalo.

Tím chlapcem byl Herman Lehmann, jehož rodiči byli Moritz a Augusta Johanna Lehmannovi. Pravděpodobně se jednalo o Židy, kteří pocházeli z Liberce, ale emigrovali do Ameriky. Některé prameny je označují jako Němce, jiné jako Čechy s možnými německými kořeny, kteří hovořili oběma jazyky. Jejich cílem byl Texas, kde se spolu roku 1849 vzali a po 10 letech se jim narodil syn Herman, který byl nejstarším ze čtyř dětí.

Lehmannovi se usadili poblíž Fredericksburgu, kde získali pozemky. Krajina to byla ještě divoká, v oblasti se vyskytovali Apači a Komančové. Zatímco s Komanči se dalo celkem klidně koexistovat, Apači byli pro bělošské obyvatele postrachem. Zkazky o tom, jak členové tohoto kmene napadali osady a zabíjeli obyvatele, se nesly široko daleko.

Když bylo Hermanovi zhruba pět let, jeho tatínek zemřel. Necelé dva roky se rodina snažila protloukat životem, jak se dalo, než se maminka znovu provdala. Náhradním otcem se stal místní kameník Philipp Buchmeyer, ale malý Herman si ho neužil moc dlouho. Čtyři roky po svatbě byl totiž unesen.

Bylo jaro roku 1870 a děti pracovaly samotné na poli. Nevšimly si, že se k nim přiblížila apačská horda. Zatímco oběma sestrám se podařilo uniknout, malého Hermana a jeho mladšího bratra Apači unesli. Po nějaké době se za nimi pustila hlídka, která je dostihla u San Angela a došlo k bitce, ale osvobodit se podařilo pouze mladšího bratra, zatímco Herman stále zůstal v zajetí Indiánů.

Po celou dobu, kdy byl v apačských rukách, nejprve se svým bratrem a později sám, musel Herman absolvovat fyzicky náročný pochod, tvrdé jednání ze strany Apačů a žít se syrovým masem. Útěky se mu nedařily a po několika měsících mu Apači navíc ukázali zkrvavené oblečení, které vydávali za oblečení jeho rodiny. Tu prý celou vyvraždili, a tak by se stejně neměl kam vrátit. Malý Herman jim to uvěřil a na další útěky rezignoval.

Dostal se do péče jednoho z válečníků a jeho manželky Laughing Eyes (Smějící se oči), i když slovo péče rozhodně nevystihuje vzájemný vztah. Spíše dozor a kontrolu. Válečník Carnoviste na chlapce dohlížel, tvrdě ho bil a snažil se zlomit sebemenší odpor. Herman s ním a zbytkem tlupy strávil dlouhých šest let, během kterých se z něj stal jeden z nich. Získal jméno En Da (v překladu bledý chlapec), naučil se potřebným dovednostem apačského bojovníka a na svoje původní jméno a svoji řeč zapomněl.

Smutným paradoxem bylo, že Herman, ač sám bělochem, musel po boku Apačů bojovat proti vlastním lidem a zabíjet je. V potyčce s Texas Rangers byl málem zastřelen velícím důstojníkem, který si ale včas uvědomil, že zřejmě nemíří na Apače. Když se ho však po bitvě snažili najít, zmizel.

Roku 1876 však došlo k zásadní změně, když bojovník Carnoviste zemřel během boje s jiným kmenem Apačů. I když se to může zdát nepochopitelné, Herman se jej rozhodl pomstít a na oplátku zabil nepřátelskému kmeni jejich šamana.

Najednou se však ocitl bez opatrovníka, byť tvrdého a nelítostného. Od nepřátelských Apačů mu hrozila smrt za zabití šamana a tak se rozhodl, že uteče někam daleko. Opustil svůj stávající kmen a nějakou dobu se protloukal sám. V přežití mu pomáhaly dovednosti a zkušenosti, které získal během let u Apačů.

Ke konci téhož roku narazil na skupinu Komančů. Vstoupil do jejich tábora, ale Komančové ho chtěli vyhnat. Když jim však vyprávěl svůj příběh a jiný bojovník potvrdil, že se Hermanovi zvanému En Da opravdu podařilo zabít šamana Apačů, nechali ho u sebe. I s Komanči později bojoval proti bledým tvářím, ale převážně proti lovcům bizonů, občas i proti jiným indiánským kmenům. Jeho skupina patřila mezi poslední, které byly ještě svobodné. Ale i této skupině se přesypaly písky v hodinách a musela se vzdát a přesunout do rezervace. Ke kapitulaci a přesunu je přesvědčil komančský náčelník Quannah Parker, který Hermana později adoptoval. Ten s nimi strávil v rezervaci dva roky.

Strážcům rezervace však neunikl jeho vzhled netypický pro Komanče. Když se k nim donesla zpráva, že jistá Augusta Lehmannová hledá syna, který by mohl být někde u Indiánů a dá se poznat podle modrých očí, neváhali a informovali své nadřízené o tom, že Indián zvaný Montechena (Neznámý) by mohl odpovídat člověku, který ve skutečnosti Indiánem není. Důstojník z Fort Sill tak nechal Hermana alias Montechena poslat do Texasu zpátky k rodině. Trvalo to více než osm let, než se Herman, unesený jako malý kluk, vrátil ke své rodině, už jako mladý a silný muž. Unesen byl v květnu roku 1870 a k rodině se vracel v květnu 1878.

Jeho sestra byla první, kdo ho poznal podle jizvy na paži, kterou měl už jako malý kluk a ke které přišel po nehodě se sekerou, když si se sestrou hrál. Nebýt toho, těžko říct, zda by si vzpomněl. Žil v přesvědčení, že jeho rodina je mrtvá a ani matka ho zprvu nepoznala. Postupem času si Herman vzpomněl nejen na svoje jméno, ale i na svoji řeč a vše, co zažil v letech před únosem. Měl však velký problém se znovu přizpůsobit životu bílého člověka. Nechtěl spát v posteli, nosit bělošské oblečení, naopak by s lukem šel lovit sousedovic kravky. Těžce snášel soužití s bledými tvářemi, které byl v předchozích letech nucen nesnášet a zabíjet. Nakonec se ale v únosné míře přizpůsobil a naučil se i anglicky. Jeho zážitky a cenné zkušenosti z něj udělali celebritu. O svém životě napsal dvě knihy. První se mu však nelíbila, neboť byla spoluautorem pozměněna, a tak krátce po jejím vydání sepsal ještě jednu knihu (Devět let mezi Indiány), která věrně odrážela jeho zkušenosti a vzpomínky a stala se jednou z nejlepších knih, které kdy byly na téma únosu Indiány napsány.

Roku 1900 se však rozhodl vrátit zpátky ke Komančům, s nimiž nakonec prožil zbytek života, než v roce 1932 zemřel ve věku 72 let. Během svého života se stihl dvakrát oženit a měl dva syny a tři dcery. Pohřben byl nakonec vedle své matky a nevlastního otce.

Zdroj: wikipedia.org, denik.cz – článek dodal naší redakci pan Jiří Bělobrádek

Zapomenutá těžba železné rudy

Orlické hory nejsou na rudná ložiska příliš bohaté, ale přesto se zde v minulosti železná ruda těžila. Ta místní sice obsahovala „jen“ 10 až 30 % železa, přesto se stala důležitou surovinou pro místní hutě a hamry.

Nejvýznamnější ložiska hematitu (krevele), se nacházela jen kousek „za kopcem“ od Bohdašína. První důlní činnost zde probíhala již před třicetiletou válkou, ale po jejím skončení těžba utichla. Důvodem byl úbytek obyvatel, vysídlení a zánik místních hutí, především hamru na Nové šmalcovně v Dolech pod Novým Hrádkem.

Těžba se znovu rozběhla roku 1646, ale definitivně skončila na počátku 18. století. Doly byly opuštěny a téměř dvě století se na ně zapomnělo.

Nečekaný návrat minulosti

K připomenutí dávné hornické činnosti došlo roku **1907**, kdy se při orbě propadli koně místního mlynáře Antonína Lepše do staré šachty. Stalo se to jen několik metrů od někdejší hospody „Na Nové“ směrem k bydelské salaši. Dnes je toto místo součástí oplocené obory, poblíž malého remízku.

Šachta měla dosud zachovalou výdřevu a byla částečně zatopena. Koně se podařilo s obtížemi vyprostit. K místu dorazila komise i hasiči, kteří se snažili pomocí ruční stříkačky vodu odčerpat, ale bez úspěchu.

Šachta byla později znovu odkryta při stavbě salaše v roce **1959**, kdy z ní byla čerpána voda. A ještě v roce **1962** se v místě propadl kůň až po břicho. Podobný incident později postihl i traktor.

Hlavní důlní dílo nad Rokolí

Hlavní těžební štola – její vchod – se nacházel nad Rokolí, v ostré zatáčce směrem na Nový Hrádek, poblíž křížové cesty a bývalé hájovny. Vchod do hlavní štoly ležel asi 160 metrů od hájovny. Staré záznamy hovoří o vysokých haldách vytěžené hlušiny, které byly znatelné na mírném návrší nad Rokolí ještě dlouho po opuštění těžby. Odtud vedla štola přibližně **80 metrů dlouhá**, ve směru ZV.

Poslední průzkumná těžba zde proběhla roku **1937**, ale kvůli nízké výtěžnosti byla ukončena – přestože místní hematit obsahoval až 27,5 % oxidu železitého.

Při dalším průzkumu v 50. letech byl vchod do štoly zčásti odhalen. Objevena byla chodba se zachovalou výdřevou, šířkou i výškou okolo 2 metrů. Chodba se po několika metrech větvila do tří směrů. Zadní části byly zatopeny. V roce 1950 byly vzorky z místního ložiska opět podrobeny rozboru v laboratoři. Nicméně místní průzkum a zjištěný obsah železa dopadl s výsledkem „těžba nerentabilní“.

Zápis V. Suchánka z Bydla čp. 104 vzpomíná:

„Po odchodu komise jsme se tam s kamarádem vydali – museli jsme jít v plavkách. Vstoupili jsme asi 8 metrů hluboko, svítili jsme si baterkou. Chodba měla půlkruhový strop a na stěnách se leskly minerály –

1 tavicí pec, 2 ovládání měchů, 3 dřevěné uhlí, 4 ruda, 5 vápno, 6 odtok strusky, 7 lupa, 8 dřevěná palice, 9 vodní kladivo hamr, 10 kovadlina, 11 ovládání přítoku vody na vodní kolo, 12 šíny

jako z pohádky.“

Dnes už haldy i vchody do štol zanikly – haldy - tedy nadbytečná hornina vytěžená ze štol - byla časem odvezena na opravy lesních cest. Zachovaly se jen názvy jako „Havírna“ a červené zbarvení půdy, které napovídá, že zde kdysi pracovali horníci.

Odtud až ke šmalcovnám

Vytěžená ruda se svážela vozíky z hlavní štolou cestou pod hájovnou, dolů do údolí přes most k huti – Nová šmalcovna, která stála v místech **Lepšova mlýna**. Později zde fungovala provozovna **Velorex**, dnes **firma Velos**. Při budování nové kotelny zde byla nalezena struska, která poukazovala na bývalou tavírnu železné rudy.

Historické prameny uvádějí dvě hutě. **Stará šmalcovna** stála v Dolech u domu čp. 175, kde se našly zbytky strusky. Naproti, při výkopech základu domu čp. 177, byla objevena až 40 cm silná vrstva dřevěného uhlí, pravděpodobně zásobníku pro hamr. V inventáři panství Opočno z roku 1657 se o staré šmalcovně píše: „Měchy veliké 2, kola vodní 3, hřídele 3, stup okovaných 7, železný litý plech 3.“

Hamr, huť, tavírna a šmalcovna

Původně, kolem roku 800 se železo vyrábělo v nízkých zemních pecích, které se postupně zdokonalovaly. Do železářské výroby ale výrazně zasáhlo vodní kolo. Zřejmě se v našich zemích začala vodní kola v železářství používat od 14. století a tím se výroba přesunula na vodní toky. Vodní kola pak poháněla stoupy na drcení rudy, měchy pecí a vodní kladiva, nazývaná hamry. Nadrcená a prosušená ruda pak mohla být tavena v tavírně – šmalcovně tavena.

Jak asi drcení a zpracování železa vypadalo je možné prohlédnout na přiloženém obrázku.

Dnes už nejsou po těžbě v okolních lesích památky, ale při troše fantazie si cestou kolem Rokole a bývalé hájenky můžeme představit, jak tu horníci z Bohdašína získávali místní „zlato“. Hezkou památkou a připomínkou je také mimořádně cenný obrazový cyklus deskových maleb v kostelíku ve **Slavoňově**. Jsou zde malby s vyobrazením předávání privilegia k těžbě, zástup horníků a patronka horníků sv. Barbora.

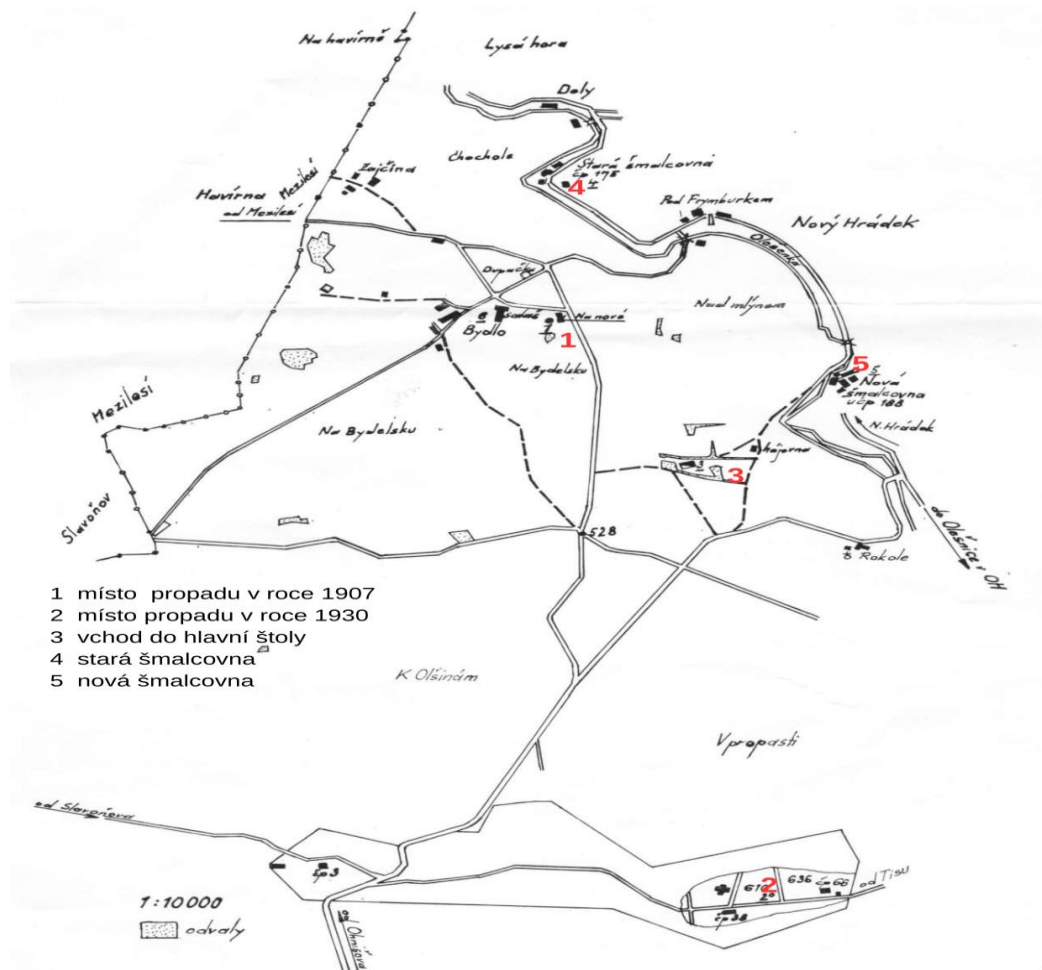
1 koryto stoupy, 2 pěchole, 3 botka pěchole, 4 sloup stoupy, 5 hřídel vodního kola, 6 kolo na svrchní vodu, 7 prohazovačka, 8 ruda k drcení, 9 přesátá ruda velikosti ořechu

Více o těžbě v Orlických horách

POKORNÝ, Richard, Historie hornictví na Rychnovsku II History of the mining in the Rychnov nad Kněžnou area, Vol. II. 2008

[www.researchgate.net/publication/260124287 Historie hornictvi na Rychnovsku II History of the mining in the Rychnov nad Kneznou area Vol II](http://www.researchgate.net/publication/260124287_Historie_hornictvi_na_Rychnovsku_II_History_of_the_mining_in_the_Rychnov_nad_Kneznou_area_Vol_II)

KAPLAN, Jindřich. *Historie dolování a výroby železa v Orlických horách*. 1988.

Lenka Moravcová

Cestování 2025 léto

Letos jsem si splnila můj dlouholetý sen, navštívit Krétu. Protože jsme oba po operaci, rozhodli jsme se letos nebýt příliš akční, spíš odpočívat, nabrat energii, vyhrát si klouby na slunci a v písku. Vybrali jsme si pobyt u cestovní kanceláře, zaplatili a čekali na pokyny. Asi 6 dní před odletem jsme obdrželi pokyny a těšili se na cestu. Ještě jsem vyřešila parkování, takže jsem objednala parkoviště v Buštěhradě, dále jsem si do mobilu uložila aplikaci MYTUI, kde jsme měli dostávat různé informace od cestovky.

V den odletu jsme vyjeli, pouze jsme trochu podcenili dopravu v Praze, takže jsme na parkoviště dorazili s lehkým zpožděním. Ostatní spolucestující dodávkou na letiště už tam byli. Zaplatili jsme parkovné a vyrazili na letiště. V autě s námi jela mladá rodina a dva kluci tak ve věku našeho syna. Ptala jsem se jich, kam letí, prý taky na Krétu. Na letišti jsme si odbavili zavazadla, obdrželi palubní lístek, prošli bezpečnostní kontrolou a čekali jsme na odlet. Měl asi třičtvrtě hodiny zpoždění. Měli jsme s Ivošem v letadle sice stejnou řadu, ale přes uličku. Jaké bylo moje překvapení, když si vedle mě sedli ti dva kluci z auta. „Jé, vy jste všude“ smáli se, když mě viděli. Tak jsem se ptala, kam přesně letí a prý že do města Chersonissos, do hotelu Porto Plaza. No to jsem se smála zase já, my letěli přesně tam taky. Nakonec jsme bydleli i na stejném patře. Kluci byli sympatičtí, vídali jsme se u snídaně a večere, a vždy jsme si povyprávěli, kde jsme byli a co viděli.

Let proběhl v pohodě, ale dlouho jsme čekali, než nám vydají zavazadla. Pak jsme hledali autobus, co nás odveze do hotelu, stálo tam spousta autobusů, tak to chvíli trvalo. Autobus jel od

letišť v Heraklionu do města Chersonissos a cestou zastavoval u různých hotelů a lidé postupně vystupovali. Konečně zastavil i před naším hotelem, už byla asi jedna v noci.

Ubytovali jsme se a šli spát. Hotel byl spíš menší, příjemný, okno jsme tedy měli do vnitrobloku, což se ukázalo jako výhoda, byl tam klid. Klimatizace fungovala. Ráno jsme šli na snídani, po ní jsme se šli projít po městě a v 11 jsme měli schůzku s delegátkou. Hotel stál na hlavní ulici, kde byla spousta obchůdků a restaurací a chodila tam hromada lidí. K moři to bylo kousíček, přejít hlavní ulici, uličkou seběhnout asi sto metrů a jsme tam. No jo, ale pláž ve městě, mraky lidí, slunečníky obsazené. Tak jsme se prošli, dali si fresh juice a hurá na schůzku. Delegátka byla milá, ale moc informací nepodala, spíš se nás pořád snažila přesvědčit na nějaký výlet. Ti dva kluci řekli, že si pronajmou auto, rodina co s námi také letěla si jeden výlet objednala no a já, když jsem slyšela o výletě na ostrov Spinalonga, tak jsem se rozzářila, že chci tam.

Abych to objasnila, četla jsem román od Viktorie Hislop Ostrov, který je světovým bestsellerem. Ostrov Spinalonga byl do roku 1957 posledním evropským leprosáriem – místo, kam se svázeli nemocní leprou. A byli tam vlastně ponecháni osudu. Román právě popisuje život lidí na Spinalonze. Teď už se lepra nechá léčit, ale dřív ne. Já si vlastně myslela, že je to nemoc, která byla jen někdy ve středověku a překvapilo mě, že je i teď, V Evropě už tedy není, ale v Africe ještě pořád je.

Takže když jsem zjistila, že cestovka pořádá zájezd lodí na Spinalongu, musela jsem tam jet. Víím, že ty zájezdy jsou předražené, ale proč si to odepřít. Kdy se sem zase podívám.

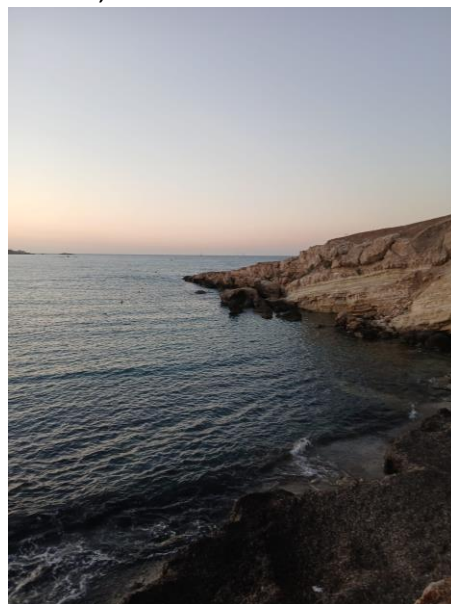
Tak jsme zájezd objednali na sobotu, zaplatili a těšili se.

Dopředu jsem si nastudovala, co je ve městě a okolí zajímavého k vidění a taky, jak se v Řecku chovat, co dělat a nedělat. Takže jsem věděla, že se nesmí házet toaletní papír do záchodu. V Řecku mají úzké odtokové roury a hrozí ucpání. Papír se tedy hází do koše, vždy a všude. Pokoj jsme měli hezký a čistý a denně nám uklízečky měnili prostěradla, ručníky a vynášeli koše. Jinak na Krétě dva roky nepršelo a mají tam opravdu problém s vodou. Nemohli jsme ani pít z kohoutku, museli jsme kupovat balenou.

Jinak byl čtvrtek, první den pobytu, po schůzce s delegátkou jsme snědli oběd a přemýšleli, co dál. Navrhla jsem jet busem za dvě eura do sousední vesnice, kde měli být klidnější pláže. Šli jsme tedy dost daleko od zastávky, ale stálo to za to. Krásná pláž, lidí moc ne. Hodně foukalo, takže teplota snesitelná, velké vlny. Moc nás všechny bavilo skákat přes vlny.

Vrátili jsme se před večerí. My jsme měli polopenzi a musím říct, snídane i večere formou bufetu a velký výběr. Jídlo moc dobré, hodně zeleniny i ovoce. Personál hotelu moc milý.

Druhý den jsem vymyslela asi 2 km procházku do muzea Lychnostratis, což bylo muzeum krétské kultury a života pod širým nebem. Bylo opravdu na co koukat, moc hezké muzeum. Měli tam i malou restauraci, kde nabízeli vlastní produkty. Dali jsme si domácí limonádu a toust, paní nám jako pozornost podniku donesla i jejich medovinu. Muzeum mělo i vlastní malou plážičku, kde bylo jen asi 10 slunečníků a skoro žádní lidé, no tak jsme tam zakempovali. Pán nám nosil pití až pod slunečník. Neskutečná pohoda a klid. Cestou zpátky jsme se stavili v cestovce, Ivo měl zájem o nějaké potápění. Anglicky se ptal, pak něco prohodil směrem ke mně a v tom začala paní v cestovce mluvit slovensky. Že je Slovenka už dvacet let vdaná v Řecku, má dva syny. Tak jsme s ní pak dlouho mluvili, řekla nám dost zajímavostí o Řecku, o svém životě. Třeba že v Řecku si musí lidi vydělat přes sezonu, v zimě je tam všude mrtvo, hotely i restaurace dost zavřené, prostě skoro město duchů. Ona že jezdí v zimě za rodinou na Slovensko lyžovat. Byla moc ráda, že nás potkala, pořád opakovala, jak jsme sympatičtí. U ní jsme nakonec objednali ne potápění, ale zájezd džípem do vnitrozemí. Ten nám doporučila, že nebudeme litovat a byl levnější, než u naší

cestovky. V sobotu nás čekal výlet na Spinalongu. Snídani jsme urychlili a spěchali na zastávku, kde nás měl nabrat autobus. Jinak pozor, v Řecku se nespěchá. Ani busy nejezdí moc na čas. Prostě pohoda, klídek. Bus přijel, měli jsme polské průvodkyně. Předložila jsem voucher uložený v mobilu, řekla jména a paní mi sdělila, že nás nemá na seznamu. Tak jsem znovu ukázala voucher, číslo voucheru, čas odjezdu a datum a doklad o zaplacení. Ona řekla, že jsme na seznamu na pondělí. Někam volala a jeli jsme. Napsala jsem dotaz na aplikaci, jak se to mohlo stát a delegátka okamžitě reagovala s velkou omluvou, že se uklikla.

Jeli jsme busem přes Agios Nikolaos do Eloundas a odtud jsme jeli lodí na ostrov Spinalonga. Polská průvodkyně nám rozdala sluchátka a celou dobu na ostrově Spinalonga do nich mluvila, až už jsem měla pocit, že mi upadne ucho a v mozku mám vymluvenou díru. Nic ve zlém, řekla celou historii tohoto zajímavého ostrova. Kdysi ho obývali Benátčani, ti byli vyhnáni Osmany, potom chátral a pak tam začali odvážet nemocné leprou. Smutné bylo, že stačilo mít ekzém a už vás odvezli na ostrov, třeba jste tu nemoc ani nemuseli mít. Jednou týdně tam loď vyložila na břehu jídlo a jinak byli lidé ponecháni svému osudu. Ti si tam svépomocí opravovali domečky po dávných obyvatelích, založili tam třeba i školu a tak.

Po prohlídce jsme jeli lodí zpátky, šli na oběd a na pláž. Potom jsme jeli busem zpátky do hotelu. Byl to krásný výlet a můj splněný sen. Poslala jsem kamarádce, taky velké čtenářce, fotku ostrova schválně bez popisu a přišla okamžitá odpověď - „No nekecej, že to je Spinalonga? Můj sen, fakt jsi tam?“ Tak jsem odepsala „No jasně, můj sen taky, vždyť jsem četla ten román.“ A odpověď „Já ho četla dvakrát, to pak musíš hned přijet a povprávět.“

V neděli jsme se rozhodli jít na druhou stranu asi tři kilometry na pláž Sarandaris. To jsou asi nejhezčí pláže toho města, jsou tam vysoké útesy, skalní převisy a malé pláže. Ráno tam byl klid, pak přišlo víc lidí. Jinak večer jsme se chodívali projít po břehu až do přístavu, bylo to krásné, ale hodně lidí, hudba, plné bary. Radši bych byla někde, kde je víc klid.

V pondělí jsme nastoupili do džípu, řidič byl sympatický mladý Řek tak ve věku Leoše, dále s námi v džípu jeli dva Kanadáni, tři Francouzi a jedna Ukrajinka žijící léta v Berlíně. No dobrý jazykový mišmaš. Řidič mluvil střídavě francouzsky a anglicky. S Ukrajinkou jsem mluvila tak napůl rusko anglicky, byla jsem jí asi sympatická, dala mi vizitku a že mi pošle lístky na koncert.

Jinak tento výlet, to byla topka, nejhezčí den. Řidič nás vozil po vesničkách, městečku, kostelících a klášterech a všude byl klid, ticho, žádní turisté, jen místní neskutečně milí lidi. To bylo pro mne teprve to pravé Řecko. Byli jsme na farmě, kde jsme sledovali dojení koz, výrobu sýru feta, mletí obilí, pak jsme navštívili klášter, seděli jsme v liduprázdné taverně, kde Řek hrál na loutnu, viděli jsme políčka, sady olivovníků, hrnčířskou dílnu. Každou chvíli náš řidič zastavil, vyběhl z auta a přinesl snítky rozmarýnu, oregána a dalších bylin, co tam divoce rostou. Donesl natrhané švestky nebo jahody. Na závěr byl oběd v malé vesničce – k jídlu vynikající jehněčí maso s bramborem a zeleninovým salátem, k pití víno. Cestou zpátky krásné výhledy z vysokých hor na moře. Ani se mi nechtělo zpátky do toho hluku a davů lidí, klidně bych ten týden byla v malé vesničce vysoko v horách, poslouchala hudbu a řev cikád. Teda, kdo neslyšel cikády, tak Růžičková v sérii Slunce, seno měla pravdu, ty cikády fakt řvou jako krávy. Dočetla jsem se, že to je nejhlasitější hmyz.

V úterý jsme byli už nějak unavení vedrem, tak jsme si dali odpočinkový den, prošli jsme se pouze k zátocě svatého Jiří, koupali jsme se pouze na městské pláži, která byla ze všech tedy nejmíň hezká, ale byla kousíček. Cestou do zátoky jsme míjeli malou kavárničku a kdo tam nebyl? Adriana, Slovenka z cestovky. Jak nás uviděla, šla nás obejmout, že nás moc ráda vidí, že ta kavárna patří manželovi a dnes že ho zaskakuje. Tak jsem jí moc děkovala za ten výlet, že to bylo super. To byla dobrá náhoda, že jsme se znovu setkali, úplně na jiném konci města. Ivo si koupil u jedné prodavačky obraz, protože se mu moc líbil a od té doby, kdykoliv jsme míjeli ten krámek, vždycky prodavačka vyběhla a zdravila nás a povídala si s námi. Tak přemýšlím, čím jsme na ty lidi působili, jestli tím, že nám bylo dobře a pořád jsme se usmívali.

Poslední večer před odjezdem jsme se šli projít po nábřeží a tentokrát tam byl kupodivu větší klid, došli jsme až do přístavu, cestou nás oslovila milá tatérka, tak jsme se nechali pomalovat

henou, dál hrál sympatický chlápek na saxofon, tak jsme se tam posadili a poslouchali, do toho tam přišla skupinka mladých holek a začali tam tančit, no bylo mi tak fajn a bylo mi skoro líto, že to končí. Ve středu jsme si sbalili, odevzdali klíče od pokoje, šli jsme do akvárií. Bylo to moc hezké, chodili tam želvy a různé ještěrky i mezi lidmi. Měli tam karetu, ty jsou přísně chráněné, ale tahle tam byla legálně, protože je slepá a v moři by nepřežila, tak se tam o ni starají. Potom poslední vykoupaní v moři a výjimečně i v hotelovém bazénu a odjezd na letiště. Byla to krásná dovolená, jen příště asi zvolím ještě něco víc klidnějšího. Ale v Řecku na vás dýchne pohoda na každém kroku. Lidi se nehoní, nemračí se na sebe, užívají si.

Přeju i vám podobné zážitky. Nádherné pohodové léto všem.

Hanka Matějčková

Ve druhém čtvrtletí jsme zapomněli popřát panu Jaroslavu Livarovi k jeho krásným 70. narozeninám. Nyní bychom to chtěli napravit a popřát mu dodatečně.

V třetím čtvrtletí letošního roku oslaví významné životní výročí naši spoluobčané:

27. července	paní Marta Čermáková	Rokole	95 let
31. července	paní Božena Mádrová	Bohdašín	92 let
7. srpna	pan Gerhard Mach	Bohdašín	85 let
16. srpna	pan František Dyntar	Bohdašín	89 let
20. srpna	paní Jana Svobodová	Rokole	92 let
24. září	pan Josef Kačer	Bohdašín	60 let

Všem oslavencům přejeme všechno nejlepší, hlavně hodně zdraví a spokojenosti.

Jana Petru

**Přejeme všem občanům Bohdašína, Rokole, Vanovky
i Bydla krásné léto, dobrou náladu a hlavně pevné zdraví.**

Redakce

Toto číslo bylo vydáno 31. 7. 2025 v počtu 100 ks.

Vaše příspěvky, postřehy a náměty do dalších novin můžete odevzdávat na OÚ, nebo na e-mail:
petru.jana.29@seznam.cz.

Zasílání informací formou SMS

Znovu bychom chtěli požádat obyvatelé a chalupáře, kteří nejsou v obecním sms-kovém systému a nechodí jim zprávy s děním z vesnice, aby se přihlásili na odkazu:

<https://www.bohdasin.cz/informacni-sms>

Na stránce zadáte mobilní telefonní číslo a jméno. Poté zaškrtnete, že chcete odebírat zprávy obecního úřadu a potvrzení. Pak kliknete na ikonu: „Přihlásit se k odběru“. A je to!

Hodně vás už podepsalo papír se souhlasem a již jsou přihlášení.

Tento systém používáme nyní ohledně informací týkající se vodovodu. Proto by bylo vhodné, aby v systému byl vždy někdo z každého objektu-domu. Kdo nemá možnost se přihlásit sám přes internet, tak se ozvěte panu starostovi, nebo mě-Jana Petřů a vyřešíme to společně.

Z důvodu výstavby vodovodu se nebude konat soutěž o bohdašínskou proudnici a tudíž ani lávka s večerní zábavou.

31. srpna bude u hasičské klubovny loučení s létem pro děti. Více informací dodáme pozvánkou.

14. září se bude konat tradiční rokolská pouť.